

Donostia, 2023ko azaroaren 20a

UDALBATZAREN IDAZKARITZA NAGUSIARI

KONTROL MOZIOA, MUGIKORTASUN JASANGARRIKO PROIEKTU BERRI BATI BURUZKOA, GUTXIENEZ HILEAN BEHIN HIRIAN ZIRKULAZIO MOTORIZATURIK GABEKO EREMUAZ EZARTZEKO («AUTORIK GABEKO IGANDEAK»)

Victor Lasa jaunak, Elkarrekin Donostia udal-taldeko bozeramaileak, Udalbatzaren Erregelamendu Organikoko 98. artikulua oinarritzat hartuta, KONTROL MOZIO hau aurkezten dio Mugikortasuneko zinegotzi ordezkari Olatz Yarzari, MUGIKORTASUN JASANGARRIKO PROIEKTU BATI BURUZKOA, GUTXIENEZ HILEAN BEHIN HIRIAN ZIRKULAZIO MOTORIZATURIK GABEKO EREMUAZ EZARTZEKO («AUTORIK GABEKO IGANDEAK»), hain zuzen ere GUNE PUBLIKOETAKO BATZORDEAN (OBRAK ETA HIRI ZERBITZUAK) horri buruzko INTERPELAZIO bat aurkeztu ostean.

JUSTIFIKAZIOA

Azken aste eta hilabeteetan egiaztatu da zaila dela hirian isuri gutxiko eremu bat garatzea. Hein batean, gure mugikortasuna aldatzen duten aldaketa garrantzitsuen aurkako erresistentzia naturalean datza zailtasun horrek. Egia esan, gure mugikortasunaren aldaketak aldaketa kulturala egitea ere eskatzen du. Era berean, kultura-aldaketa erraztu egin daiteke ohiturak aldatuz gero.

Europako hiri askotan, mugikortasunaren ohitura- eta kultura-aldaketa hori «autorik gabeko igandeei» esker lortu zen. Hilean behin, hiriko kale nagusiak motordun trafikorako itxita egoten dira, eta oinezkoek eta txirrindulariek soilik erabil ditzakete. Horrela, herritarrek mugitzeko modu berriak esperimendu ditzakete, ibilgailu motordunen trafikoari lotutako presiorik eta arriskurik gabe.

Era berean, onura nabarmenak ditu ingurumenean, ingurumen- eta soinu-kutsadura murrizten baitu, eta horrek zuzenean osasun publikorako onurak sortzen ditu. Zuzeneko onura ekonomikoak ditu, hala nola tokiko merkataritza areagotzea, baita zeharkakoak ere, hala nola, dirua aurrezteak, petrolioaren kontsumoa % 3 eta % 5¹ artean murriztuz, eta azpiegitura grisa mantentzeko kostua ere murriztea. Ingurumen- eta osasun-aldagaiak hobetzeak ere aurrezki handiak sortzen ditu finantza publikoetan.

Autorik gabeko lehen egunak 1970eko hamarkadan hasi ziren ospatzen, 1973ko petrolio-krisitik aurrera. Orduan, Europako 10 herrialdek erabaki zuten aldian-aldian igandeak autorik gabe egitea, petrolioaren erabilera mugatzeko beste neurri bat bezala.

Historikoki, horrelako neurriek ospe handia izan dute aplikatu diren hirietako herritarren artean. Adibidez, *Clean Cities* kanpaina: Londres, Bartzelona, Paris, Brusela edo Varsovia bezalako hiriak ohiko trafikoaren ordezkariak, bizikletak eta garraio publikoa jartzeko ekimenak aplikatzera bultzatu zituen. Egindako inkesten arabera, herritarren % 62 ekimen horren alde zegoen.

Espazio publikoak berreskuratzea ezinbesteko tresna da hiria egiteko, ekonomian, kulturen eta ingurumenean ondorio biderkatzaileak dituzten herritarren arteko sare organikoak areagotzen baititu. Herritarrek protagonismo-sentsazioa berreskuratzen dute, eta, epe labur, ertain eta luzean, hiriaren garapenean duten inplikazioak gora egiten du. Onura bereziki garrantzitsua da hiriko haurren artean.

Ekimen hori baliagarria izan daiteke Mugikortasun Zuzendaritzarentzat ere, oinezkoentzako guneetan lehentasuna duten eremuak identifikatzeko, eta aldi baterako oinezko eremuak jarri eta horiek nola funtzionatzen duten aztertzeko. Aukera ematen da, adibidez, hiriko eskolen inguruan aldi baterako oinezkoentzako guneak jartzeko.

Horrela, herritarrek pixkanaka mugikortasun-aldaketetara ohitzen dira, eta oinezkoek eta txirrindulariek gero eta protagonismo handiagoa lortzen dute. Gainera, aldi baterako oinezkoentzako gune horiekin batera, kaleak ere basoberritu daitezke, landare eta zuhaitz txikien kopurua handituz.

1 <https://cleancitiescampaign.org/research-list/car-free-days-briefing/>

Horrelako ekimenen dimentsio anitzeko onurak erabat egiaztatuta daude, eta sobera gaintzen dituzte sortzen dituzten kostuak (VanHoose et al. 2022).²

Estrategia hirigunean has liteke, hilean behin, igandean, eta aurrerago hiri osoan zehar apurka-apurka txandakatuz joan, gainerako auzoetan ere «autorik gabeko igandea» ekimenaz goza ahal izan dezaten. Esperientzia horrek, halaber, isuri gutxiko eremuaren simulazioak egiten hasteko aukera emango luke, eta horrela, zein aukerek hobekien funtzionatzen duten ebaluatzeko. Igandetan egiten denean, eta herritarrei alde zuzenetik jakinarazita, herritarrak gero eta ohituago egongo dira eta inpaktua txikiagoa da.

Igande horietan garraio publikoa egokitu liteke, maiztasuna areagotuz eta geralekuak hesitutako eremuaren inguruan birkokatuz, desfileetan edo kirol-ekitaldiak antolatzen direnean egiten den modu berean. Gure mugikortasunean guztiok behar dugun aldaketa erraztea izan behar da erakundeen helburua.

Hori guztia dela eta, aurkezten dugu kontrol-mozio hau:

KONTROL MOZIOA

1. Donostiako Udalbatzak Udal Gobernuari eskatzen dio gutxienez hilean behin hirian motordun trafikorik gabeko eremuak ezartzeko ekimena sor dezala «autorik gabeko igandeak» ekimena izenez ere ezaguna, **2024ko bigarren hiruhilekoa baino lehen.**
2. Donostiako Udalaren Osoko Bilkurak Udal Gobernuari eskatzen dio pixkanaka aldi baterako oinezkoentzako behin-behineko ekimenak txertatzeko hiri osoan zehar **2024ko bigarren hiruhilekoa baino lehen**, herritarrei, garraio publikoari eta kaleko negozioei aldaketa mota horietara pixkanaka egokitzeko aukera emanez.

Victor Lasa,

Elkarrekin Donostia udal taldeko bozeramailea.